

CEZAYİR DEMOKRATİK HALK CUMHURİYETİ EĞİTİM RAPORU¹

Prof.Dr. Mehmet Zeki AYDIN²

Dr. Ghania DİF KHELASSI³

Tarih:

Tarih boyunca birçok medeniyetin geliştiği Cezayir’de yerleşik bulunan ilk topluluk berberiler olup, VII. yüzyıldan itibaren Cezayir Arap egemenliğine geçmiştir.

Osmanlı Dönemi (1514-1830)

Fransız Sömürge Yönetimi (1830-1962)

Bağımsızlık Sonrası Dönem (5 Temmuz 1962)

Haziran 1990 tarihinde ilk kez çok partili seçim yapılmış ve yerel yönetimlere ilişkin bu seçimi FIS (Front Islamique du Salut) kazanmıştır. Aralık 1991’de yapılan iki aşamalı Ulusal Halk Meclisi seçimlerinin ilk turunu da FIS partisinin kazanması siyasi krize yol açmış ve ülke yaklaşık on yıl karışıklık yaşamıştır.

2014 tarihinde Abdelaziz Bouteflika 4. kez cumhurbaşkanlığına seçilmiştir.

GENEL BİLGİLER

Resmi adı	: Cezayir Demokratik Halk Cumhuriyeti
Başkent	: Cezayir
Yönetim şekli	: Cumhuriyet- Başkanlık
Yüzölçümü	: 2.381.740 Km
Arazi Durumu	: % 4 Tarım alanı, % 9 Yüksek plato, % 87 çöl
Nüfus	: 37,9 milyon (2013)
Nüfus dağılımı	: Kentsel % 80; kırsal % 20
Vilayet Sayısı	: 48
Başlıca şehirler	: Cezayir, Oran, Constantine, Annaba, Batna, Blida, Setif, Chlef, Djelfa, Sidi Bel Abbas, Tlemcen, Skikda, Bejaia, Ghardaia, Tizi-Ouzou,
Dini	: % 99’8 Sünni Müslüman, % 0.2 Hıristiyan, Yahudi
Havaalanı	: 35 (13 Uluslararası)

¹ Öncü Eğitimciler Derneği tarafından 23-26.06.2014 tarihinde İstanbul’da düzenlenen, "I. Uluslararası Öncü Öğretmenler Zirvesi"nde, "Cezayir Ülke Raporu" başlıklı bildiri.

² www.mehmetzekiaydin.com Email:mehmetzekiaydin@gmail.com

³ Cezayir 2 Üniversitesi. Email: ghanidif@yahoo.fr

Başlıca Limanları : 13 – Cezayir

Demiryolu : 4500 Km

Sağlık : 13 Üniversite Hastanesi- 1000 kişiye 1 doktor

Çalışma Saatleri : 08.00- 16.30 – Cuma- Cumartesi günü tatil

Dili : Arapça ve (Berberice: Tamazight/Emaziriyye)

Para birimi ve Kuru: Cezayir Dinarı (CD), 1 US Doları = 75 CD, 1 EURO= 150 CD

Nüfus: Nüfusun yıllık % 1,2 oranında arttığı tahmin edilmektedir. 2015 yılında 39.5 milyon kişiye 2015/01/01 tarihinde gelmesi bekleniyor

2013 sayımı rakamlarına göre, nüfusun % 27,'8'i 15 yaş altıdır.

Dünya Sağlık Örgütüne göre ortalama yaşam süresi 77 yıldır.

Nüfusun % 99'u Arap ve Berber kökenlidir.

Hıristiyanların oranı % 0,1 kadardır. 1960'ta sayıları 160.000'i bulan Musevilerden çok azı kalmıştır. Cezayir anayasası, tüm vatandaşlara din özgürlüğü tanır. İmamlar, Din İşleri Bakanlığı'na bağlıdır ve devlet memurudur.

Ülkede devlet ve özel olmak üzere 20 civarında televizyon kanalı bulunmaktadır.

Bu nüfusun İslam dini ve Berberi geleneğini birlikte yansıttığı söylenebilir. Müslümanların çoğunluğu Maliki mezhebine mensuptur. Çok az İbadiler ve Türklerden kalan Hanefiler de mevcuttur.

Ülkenin resmi dili Arapça olmasına rağmen, özellikle yaşlılar olmak üzere Fransızca yaygın olarak konuşulmaktadır. Berberice: Tamazight/Emaziriyye olarak bilinen berber dili de kullanılan diller arasındadır. Ekim 2001'de hükümet, Berberice dilini tanıdığını beyan etmiş ancak, resmi dil olarak kabul etmemiştir. Bunun yanında yerel dilleri konuşan kabileler varsa da bunlarla ilgili istatistiki bir bilgi bulunmamaktadır.

Cezayir, Kuzey Afrika'nın en geniş yüzölçümüne ve yaklaşık 37 milyon nüfusa sahiptir. Doğalgaz ve petrol rezervleri ile buna bağlı ve ekonomik veriler açısından zengin bir ülke görünümü sergilemesine rağmen, halkın gelir düzeyi ve yaşam kalitesi açısından aynı görünüme sahip olmayıp, nüfusun % 23'ü yoksulluk sınırının altında yaşamaktadır. 2011 yılı itibariyle kişi başına gelir ise 8.000 dolar civarındadır.

Eğitim:

Ülkenin okur-yazar oranı % 90 seviyesindedir. Devlet bütçesinin üçte biri genel olarak eğitime ayrılmaktadır. Eğitim dilinde Arapça kullanımı yaygınlaştırma çabaları devam etmektedir.

2011 yılı itibariyle 6 yaş için okullaşma % 98, ilk ve ortaokulda okullaşma oranı % 95dir.

Bağımsızlıkla birlikte Ulusal Eğitim Enstitüsü kurulmuş ve program ve ders kitabı konusunda yetkilendirilmiştir. Eğitiminin Fransızcadan Arapçalaştırılması için çok çaba sarf edilmiştir. Öğrenciler Ulusal Tarih ve Cezayir Coğrafya, İslami Eğitim ve Kur'an gibi dersleri zorunlu olarak okumaktadır.

İlkokul 3. sınıftan itibaren zorunlu yabancı dil olarak Fransızca seçmeli olarak diğer diller okutulmaktadır. Üniversitelerde fen bilimlerinde öğretim Fransızca sosyal bilimlerde Arapça olarak yapılmaktadır.

16 Nisan 1976 (2008'de tekrar düzenlenen) tarihli yasayla Cezayir Eğitim sisteminin temel ilkeleri şöyle belirlenmiştir:

1. Demokratik Eğitim: Eğitim her vatandaşın hakkıdır ve parasızdır.

2. Zorunlu Eğitim: 6-16 yaş arası 9 yıl eğitim zorunludur.

3. Öğrenciler Ulusal Tarih ve Cezayir Coğrafya, İslami Eğitim ve Kur'an gibi dersleri zorunlu olarak okumaktadır.

4. Tevhid-i Tedrisat (Eğitimin Millileştirilmesi): Bu ilkeyle, kamu veya özel alanda ulusal kimliğin güçlendirilmesi amaçlanmaktadır. Cezayir'de yaşayan ancak farklı coğrafya ve kökenden gelen öğrenciler arasında ortak bir aidiyet duygusu oluşturmak amacıyla bütün eğitim kurumlarında, içerikler ve programların yanı sıra, sınavlar ve okul tatilleri birleştirilmiştir. Böylece, Fransız sömürgeciliğinin (1830-1962) bıraktığı kimlik kalıntılarının ortadan kaldırılması ve Cezayir toplumunun etnik unsurlar arasındaki ayrılık ve düşmanlık tohumlarını yok etmek, "böl ve yönet" politikasıyla mücadele edilmiş olunacaktır. Bunun için Arapça ve İslam eğitimi önemsenmektedir.

Okul öncesi	5 yaş	
İlkokul	6-11 yaş	5
Ortaokul	12-15	3
Lise	15-18	3
Üniversite	Lisans	3
	Yüksek lisans	2
	Doktora	4

Ağırlık devlet okullarında olmasına rağmen ülkede iki tür özel eğitim kurumu vardır: Yabancılara ait okullar ve vakıfların kurduğu yerli okullar. 2010 itibariyle Cezayirdeki toplam 24280 okul varken özel okulların sayısı 179'a ulaşmıştır. Özel üniversite yoktur.

5 yaşındaki çocuklara isteğe bağlı okul öncesi (ana) okulları vardır. İlkokul ve ortaokul bitiminde yapılan sınavlara göre öğrenciler ortaokula ve liseye girerler. Lise sonunda ise bakalorya sınavına göre üniversiteye kayıt yaptırabilirler. 2013 yılı bakalorya başarı oranı % 44 olmuştur. Başarılı öğrenci erkek öğrenci 61.727 ve kız öğrenci 109.670 olmak üzere toplam 171.397'dir.

İlk ve ortaokul ile lisede kız öğrenci oranı % 47 iken bu oran lisede % 57'ye ulaşmaktadır. Üniversitedeki kız öğrenci oranı % 60'tır.

2013-2014 yılı itibariyle, ilkokul, ortaokul ve lisede toplam 8.470.007 öğrenci vardır ancak 2014-2015'de 180.000 artışla 8.600.000 öğrenci beklenmektedir.

2013-2014'de Cezayir'de 10 üniversitede toplam 1.254.635 öğrenci öğrenim görürken 48.393 öğretim elemanı görev yapmaktadır.

:

Lise Diploması (Bakalorya) başarı oranı	Ortaokul diploması başarı oranı	İlkokul diploması başarı oranı	Yıl
32.74	50.64	79.2	2000
33,06	49,06	81,27	2002
46,54	70,30	83,82	2006
52,29	66,06	84,72	2008

Eğitim ve Barış

Cezayir eğitim sistemi ya Cezayir Devleti şu 5 temel sorunla mücadele etmektedir. 1. Fransa'nın ekonomik ve siyasi baskısından kurtulmak. 2.Berberilerin etnik ve dil talepleri. 3.Eğitimin ve kültürel olarak Fransızcadan kurtulup Arapçalaştırılması. 4.Ekonomik geri kalmışlık. 5.Dindarların talipleri.

1990 seçimlerinde İslamcıların iktidara gelmesi ve ordunun yönetimi ele almasıyla yaklaşık on yıl iç çatışmada binlerce (60 bin civarında) insanın ölmesi ülke barışına büyük zararlar vermiştir. Yukarıda sayılan sorunların yavaş yavaş barışçı bir şekilde çözüldüğünü söyleyebiliriz.